ՀԿԴ/0046/02/22
ԵԴ/51026/02/22

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

7 դեկտեմբերի 2022 թվական քաղաք Երևան

ուսումնասիրելով ըստ հայցի՝ Վանուշ Սուքիասյանի, Դավիթ Մկրտչյանի և Վահե Սարգսյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջի մասին թիվ ՀԿԴ/0046/02/22 (ԵԴ/51026/02/22) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 25-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

<u>Գործի դատավարական նախապատմությունը</u>.

1. Վանուշ Սուքիասյանը, Դավիթ Մկրտչյանը և Վահե Սարգսյանը (այսուհետ նաև՝ Հայցվորներ) 2022 թվականի սեպտեմբերի 29-ին հայցադիմում են ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող)՝ արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջի մասին:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2022 թվականի հոկտեմբերի 11-ի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ:

3. Դատարանի 2022 թվականի նոյեմբերի 4-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հաձնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

4. 2022 թվականի նոյեմբերի 18-ին թիվ ԵԴ/51026/02/22 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0046/02/22 համարը:

5. Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 25-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

6. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի նոյեմբերի 30-ին:

<u>Ենթակայության մասին վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.</u>

7. 2022 թվականի սեպտեմբերի 29-ին դիմելով դատարան՝ Հայցվորները ներկայացրել են արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջ: Համաձայն ներկայացված հայցադիմումի՝ ՀՀ Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2020 թվականի սեպտեմբերի 14-ի դատավճռով հայցվորները մեղավոր են ճանաչվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 34-177-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 3-րդ կետերով նախատեսված հանցանքների կատարման մեջ և նրանց նկատմամբ որպես պատիժ նշանակվել է տուգանքը: ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի՝ 2021 թվականի հունիսի 21-ի որոշմամբ, ՀՀ Սյունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարանի՝ 2020 թվականի սեպտեմբերի 14-ի թիվ ՍԴ/0224/01/19 դատավճիռը բեկանվել է՝ ճանաչվել և հռչակվել է Վահե Սարգսյանի անմեղությունը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 34-177-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 3-րդ կետերով, Վանուշ Սուքիասյանի անմեղությունը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 34-177-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին և 3-րդ կետերով, Դավիթ Մկրտչյանի անմեղությունը՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 34-177-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով նախատեսված հանցանքի կատարման մեջ՝ նրանց արարքներում հանցակազմի բացակայության հիմքով: Արդյունքում Հայցվորների կողմից Երևան քաղաքի առաջին

ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացվել արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջ[1]:

8. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 4-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին[2]:

9. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին, 3-րդ մասերին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 25-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով, որ. *«(…) ներկայացված հայցապահանջը չի կարող որակվել որպես պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց՝ այն պատճառաբանությամբ, որ.*

ա) ներկայացված հայցապահանջով հայցի օբյեկտը ոչ թե պետության գույքային շահն է, այլ մասնավոր անձին՝ ենթադրաբար հատուցման ենթակա գումարը,

բ) ներկայացված հայցապահանջով հայցի առարկան ոչ թե պետության գույքային շահի պաշտպանության պահանջն է, այլ մասնավոր անձի գույքային իրավունքների պաշտպանությունը, որն իրականացվել է պետական մարմնից հօգուտ վերջիններիս վնասի հատուցման պահանջ դատարան ներկայացնելու միջոցով,

---

[1] Տե՛ս քաղաքացիական գործը, թերթեր 4-24:
[2] Տե՛ս քաղաքացիական գործը, թերթ 102:

գ) հայցապահանջը ներկայացված է ոչ թե դատախազության, այլ ֆիզիկական անձանց կողմից:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ, անկախ այն հանգամանքից, որ սույն գործով անուղղակիորեն կարող է շոշափվել պետության գույքային շահը, Դատարանը գտնում է, որ ներկայացված հայցապահանջը պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց չէ, ենթակա չէ քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, հետևաբար բացակայել է գործը ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին հանձնելու ենթակայության նախապայմանը»[3]*:*

<u>Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը</u>.

10. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավո՞ր է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0046/02/22 (ԵԴ/51026/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի Վանուշ Սուքիասյանի, Դավիթ Մկրտչյանի և Վահե Սարգսյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:*

11. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝ (…) հակակոռուպցիոն դատարանը»:*

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *«Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (…) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (…)»:*

12. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ

[3] Տե՛ս քաղաքացիական գործը, թերթեր 109-115:

գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը:** Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավազորությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ[4]:

13. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- Վանուշ Սուքիասյանը, Դավիթ Մկրտչյանը և Վահե Սարգսյանը 2022 թվականի սեպտեմբերի 29-ին հայցադիմում են ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջի մասին[5], որը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի հոկտեմբերի 11-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ[6],

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ

---

[4] Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում՝ հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs7/K-785_DR2.pdf

[5] Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

[6] Տե՛ս սույն որոշման 2-րդ կետը:

սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 4-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին[7],

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին, 3-րդ մասերին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 25-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին՝ նշելով, որ ներկայացված հայցապահանջը չի կարող որակվել որպես պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց՝ այն պատճառաբանությամբ, որ.

ա) ներկայացված հայցապահանջով հայցի օբյեկտը ոչ թե պետության գույքային շահն է, այլ մասնավոր անձանց՝ ենթադրաբար հատուցման ենթակա գումարը,

բ) ներկայացված հայցապահանջով հայցի առարկան ոչ թե պետության գույքային շահի պաշտպանության պահանջն է, այլ մասնավոր անձանց գույքային իրավունքների պաշտպանությունը, որն իրականացվել է պետական մարմնից հօգուտ վերջինիս վնասի հատուցման պահանջ դատարան ներկայացնելու միջոցով,

գ) հայցապահանջը ներկայացված է ոչ թե դատախազության, այլ ֆիզիկական անձանց կողմից[8]:

14. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 11-12-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նկատել, որ սույն գործով Հայցվորները Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան են ներկայացրել հայցադիմում ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ արդարացվածի փոխհատուցում

[7] Տե՛ս սույն որոշման 8-րդ կետը:
[8] Տե՛ս սույն որոշման 9-րդ կետը:

ստանալու պահանջի մասին: Այսինքն՝ հայցադիմումի առարկան կազմում է Հայցվորների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանն ուղղված պահանջը, որը թեև կարող է նաև առնչվել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին, սակայն միտված չէ վերջիններիս պաշտպանությանը: Այլ կերպ, հայցադիմումի առարկան չի հետապնդում հանրային շահի պաշտպանության նպատակ, որն օրենսդրի կողմից նախատեսվել է որպես ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության նախապայման:

Հետևաբար, ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0046/02/22 (ԵԴ/51026/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի Վանուշ Սուքիասյանի, Դավիթ Մկրտչյանի և Վահե Սարգսյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

15. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում եմ, որ Վանուշ Սուքիասյանի, Դավիթ Մկրտչյանի և Վահե Սարգսյանի հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0046/02/22 (ԵԴ/51026/02/22) քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0046/02/22 (ԵԴ/51026/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի Վանուշ Սուքիասյանի, Դավիթ Մկրտչյանի և Վահե Սարգսյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ արդարացվածի փոխհատուցում ստանալու պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ